RETSMØDERAPPORT
i sag 13/84 *

I — Retsforskrifter

Den omtvistede kommissionsbeslutning 83/521/EØF (EFT 1983, L 293, s. 24) er truffet i henhold til Rådets forordning (EØF) nr. 1798/75 af 10. juli 1975 om fritagelse for told efter den fælles toldtarif ved indførsel af uddannelsesmæssigt, videnskabeligt eller kulturelt materiale (EFT L 184, s. 1), som ændret ved Rådets forordning nr. 1027/79 af 8. maj 1979 (EFT L 134, s. 1) og Kommissionens forordning nr. 2784/79 af 12. december 1979 om fastsættelse af gennemførelsesbestemmelserne til forordning nr. 1798/75 (EFT L 318, s. 32).

Disse forordninger har til formål at sikre, at Fællesskabet anvender den inden for UNESCO's rammer udarbejdede Firenze-aftale, hvortil der er udstedt supplerende bestemmelser ved Nairobi-protokollen, som er godkendt af Rådet ved beslutning 79/505 af 8. maj 1979 (EFT L 134, s. 13).

De relevante forordningsbestemmelser af betydning for sagen er følgende.

Artikel 3 i forordning nr. 1798/75, som ændret, bestemmer:

»1) De videnskabelige instrumenter og apparater, som ikke omfattes af artikel 2, og som udelukkende indføres i ikke-erhvervsmæssigt øjemed, kan fritages for told efter den fælles toldtarif, såfremt:

...

3) Ved anvendelsen af denne artikel gælder følgende:

— ved videnskabeligt instrument eller apparat forstås apparater eller instrumenter, som i kraft af deres objektive tekniske kendetegn og de resultater, de gør det muligt at opnå, udelukkende eller hovedsageligt er egnede til brug ved videnskabeligt arbejde...«

Forordning nr. 2784/79, der fastsætter gennemførelsesbestemmelserne til forordning nr. 1798/75, indeholder i afsnit III følgende særlige bestemmelser vedrørende nævnte forordnings artikel 3:

»*Artikel 5*

1) Ved anvendelse af artikel 3, stk. 3, første led, i forordning (EØF) nr. 1798/75 forstås ved et videnskabeligt instruments eller apparats 'objektive tekniske kendetegn' kendetegn, der fremkommer som et resultat af konstruktionen af det pågældende instrument eller apparat eller ved tilpasninger af instrumentet eller apparatet i forhold til et standardinstrument eller apparat, og som gør det muligt at opnå større præstationer end nødvendigt for sædvanlig industriel eller erhvervsmæssig brug.

Såfremt det på grundlag af disse objektive tekniske kendetegn ikke er muligt klart at afgøre, om et instrument eller apparat skal anses som et videnskabeligt instrument eller apparat, undersøges det, til hvilke formål instrumenter eller apparater af den art, som der anmodes om toldfri indførsel for, sædvanligt anvendes i Fællesskabet. Viser denne undersøgelse,

* Processprog: Engelsk.

at det pågældende instrument eller apparat hovedsagelig anvendes til videnskabelige formål, anses det for at være af videnskabelig karakter.«

Ifølge forordningens artikel 7 træffes beslutningen om den toldfri import af den kompetente nationale myndighed, såfremt denne råder over de nødvendige oplysninger til at afgøre, om det foreliggende instrument eller apparat må anses for videnskabeligt. I modsat fald videresendes anmodningen om toldfritagelse til Kommissionen, som indhenter en udtalelse fra medlemsstaterne, og som — såfremt en af medlemsstaterne gør indsigelse mod toldfri import — forelægger sagen for en ekspertgruppe, sammensat af repræsentanter for medlemsstaterne, som træder sammen inden for rammerne af Toldfritagelsesudvalget for at behandle ansøgningen.

Dersom det fremgår af undersøgelsen, at det instrument eller apparat, for hvilket der er anmodet om toldfritagelse, ikke kan anses for videnskabeligt, eller at der for tiden i Fællesskabet fremstilles instrumenter eller apparater af tilsvarende videnskabelig værdi, skal Kommissionen i henhold til artikel 7, stk. 6, vedtage en beslutning om, at det pågældende instrument eller apparat ikke opfylder betingelserne for toldfritagelse. Kommissionens beslutninger skal inden to uger meddeles alle medlemsstaterne.

II — Faktiske omstændigheder og skriftveksling

Sagsøgeren anfægter gyldigheden af Kommissionens beslutning 83/521/EØF af 12. oktober 1983 (EFT L 293 af 25.10.1983, s. 24), hvorved det fastslås, at apparaterne »Cyber 170-720 og 170-750« ikke kan indføres toldfrit efter den fælles toldtarif. Sagens baggrund er den ved Domstolens dom af 17. marts 1983 pådømte sag 294/81 (Control Data mod Kommissionen, Sml. s. 911), hvorunder der var rejst spørgsmål om gyldigheden af beslutning 81/692 af 10. august 1981 (EFT L 252, s. 36), der fastslog, at de to datamater, der var leveret til de frie universiteter i Bruxelles, ikke kunne indføres toldfrit efter den fælles toldtarif. Ved dommen af 17. marts 1983 annullerede Domstolen denne beslutning med den begrundelse, at »hverken den omtvistede beslutnings begrundelse eller de argumenter, som Kommissionen [havde] fremført under retsforhandlingerne, [gav] Domstolen grundlag for at fastslå, at Kommissionen ved beslutningens vedtagelse har anvendt præcise kriterier, der kan forenes med de gældende fællesskabsregler, og således har taget tilstrækkeligt hensyn til de to datamaskiners særlige objektive kendetegn« (dommens præmis 31). Domstolen tog ikke stilling til spørgsmålet, om Cyber-datamaterne skulle betragtes som videnskabelige instrumenter eller apparater; den lod det forblive ved en hjemvisning af dette spørgsmål til Kommissionen til fornyet behandling.

Kommissionen har herefter vedtaget beslutning 83/521/EØF (EFT L 293, s. 24), der er offentliggjort den 25. oktober 1983, og hvorved det stadfæstes, at de omhandlede datamater »Control Data Cyber 170-720 og Cyber 170-750«, der er placeret i det fælles regnecenter ved de to frie universiteter i Bruxelles, ikke kan indføres med fritagelse for told efter den fælles toldtarif. Sag 294/81 var blevet anlagt af Control Data Belgium SA NV, der kort tid forinden

havde fusioneret med et andet belgisk søsterselskab inden for Control Data-koncernen; den belgiske virksomheds navn er herefter Control Data Belgium Inc., der har overtaget alle rettigheder og forpligtelser efter det fusionerede selskab.

De afgørende betragtninger i beslutningens præambel har følgende indhold:

»med henblik på denne fornyede undersøgelse har Kommissionen i overensstemmelse med artikel 7, stk. 5, i forordning (EØF) nr. 2784/79 flere gange inden for rammerne af Toldfritagelsesudvalget indkaldt en ekspertgruppe med repræsentanter fra alle medlemsstater;

i den af nævnte gruppe foretagne undersøgelse indgik der også en nøje undersøgelse af de objektive tekniske specifikationer, som ifølge brugeren 'viser, at de pågældende datamater er videnskabeligt apparatur'; disse specifikationer kan beskrives på følgende måde:

— ordorienteret materiel ('word-oriented hardware'), hvor den mindste adresseringsenhed er et ord på 60 bit,

— flydende komma,

— enkelt og dobbelt præcision på henholdsvis 60 og 120 bit,

— individuelle funktionelle enheder i Cyber 170-750, som sætter systemet i stand til at udføre komplekse operationer med høj hastighed,

— instruktionssæt, som egner sig til videnskabelige sprog,

— særlig effektiv distribueret (multiprocessor) datamatopbygning;

hvad disse specifikationer angår, har det vist sig, at de to første på ingen måde er specifikke for de pågældende datamater, men er typiske for alle avancerede datamater, flydende komma findes endog på lommeregnere; med hensyn til tredje specifikation kan den maksimale præcision, der kan opnås med disse importerede datamater i de ekstremt sjældne tilfælde, hvor en sådan måtte være nødvendig, også tilvejebringes på datamater med lavere bitantal pr. ord (f. eks. 32 eller 64 bit) ved hjælp af passende programmel; med hensyn til fjerde specifikation kan hverken brugen af individuelle funktionelle enheder eller udførelsen af komplekse operationer med høj hastighed anses som behov, der er særegne for videnskabelig databehandling; desuden kan en ydelse, som kan sammenlignes med begge de undersøgte Cyber-systemers, opnås fra andre konkurrerende datamater, idet Cyber 170-720 ligger i den lavere ende af hastighedsspektret, mens 750-datamatens hastighed er middel til høj; med hensyn til femte specifikation har fabrikanten oplyst, at disse datamater også kan anvendes med sprog, der specielt egner sig til kommercielle formål, såsom Cobol, Very / Update, Form, CRM, DAL osv.; med hensyn til sjette specifikation bør det bemærkes, at andre fabrikanter af højtydende systemer også anvender en datamatopbygning med flere processorer, og dette er således ikke enestående for Cyber-datamater;

selv om det fremgår af de ovenfor fremsatte bemærkninger, at det indførte materiel ikke har objektive specifikationer, som gør det særlig egnet til videnskabelig forskning, er det dog fundet hensigtsmæssigt at undersøge bestemmelserne i artikel 5, stk. 1, andet afsnit, i forordning (EØF) nr. 2784/79 og undersøge til hvilke formål, de instrumenter, for hvilke der ansøges om toldfritagelse, almindeligvis anvendes i Fællesskabet;

datamaterne kan anvendes på flere forskellige områder, afgørende herfor er de anvendelsesprogrammer, der bruges;

disse datamater er ikke konstrueret med henblik på udelukkende eller hovedsageligt at skulle anvendes til videnskabelige formål, de er ikke specielt uegnede til anvendelse inden for handel og industri, og de er heller ikke særlig inkompatible med kommercielle programmeringssprog;

nævnte ekspertgruppe har fastslået, at Cyber 170-750 og 170-720 kan anvendes til flere formål og køre flere programmer samtidig;

materiale indsendt af ansøgeren viser, at man agter at bruge disse datamater dels til rent administrativt arbejde, dels til tekniske formål, men materialet indeholder ingen oplysninger om programbiblioteker til underbyggelse af, at datamaterne udelukkende skal anvendes til videnskabelig forskning og ikke til kommercielle formål; den brug, der vil blive gjort af datamaten i dette særlige tilfælde, selv om det skulle have været udelukkende til videnskabelige formål, er ikke nok til i sig selv at give den status som videnskabeligt materiel;

henvisninger til udbredt anvendelse i alle medlemsstaterne viser, at denne type datamat ikke fortrinsvis bruges til videnskabeligt arbejde;

samtlige disse elementer gør det klart, at de omhandlede datamater ikke kan anses som videnskabelige apparater; det er derfor ikke berettiget at tillade dem indført toldfrit«

Ved stævning, indgået til Domstolens justitskontor den 10. januar 1984, har sagsøgeren anlagt nærværende sag. På grundlag af den refererende dommers rapport og efter at have hørt generaladvokaten har Domstolen besluttet at indlede den mundtlige forhandling uden forudgående bevisførelse; dog har Domstolen anmodet parterne om at give møde med en ekspert under den mundtlige forhandling.

III — Parternes påstande

Sagsøgeren har nedlagt følgende påstande:

— Kommissionens beslutning 83/521/EØF annulleres;

— Kommissionen tilpligtes at afholde sagens omkostninger.

Sagsøgte har nedlagt følgende påstande:

— frifindelse;

— sagsøgeren tilpligtes at afholde sagens omkostninger.

IV — Parternes anbringender og argumenter

1. *Fristoverskridelse*

a) *Sagsøgeren* har anført, at beslutning 83/521 er truffet for sent, eftersom den blev vedtaget den 12. oktober 1983, dvs. mere end seks måneder efter afsigelsen af Domstolens dom af 17. marts 1983 i sag 294/81. Sagsøgeren har henvist til artikel 7, stk. 7, i forordning nr. 2784/79, der er sålydende:

»Såfremt Kommissionen seks måneder efter datoen for Kommissionens modtagelse af anmodningen ikke har truffet den i stk. 6 omhandlede beslutning, anses det instrument eller apparat, for hvilket anmodningen er indgivet, for at opfylde betingelserne for toldfritagelse.«

Sagsøgeren har anført, at den ved forordningen fastsatte frist har til formål at undgå en administrativ forsinkelse til skade for un-

dervisningsinstitutionerne i Fællesskabet. Efter sagsøgerens opfattelse skaber artikel 7, stk. 7, en beviskraftig formodning for, at apparaterne kan indføres toldfrit, såfremt Kommissionen ikke hurtigt træffer afgørelse. Efter sagsøgerens opfattelse er der efter fristens udløb juridisk vished for, hvilken ordning apparaterne omfattes af. Kommissionen kunne have sparet sagsøgeren for et tab, såfremt den havde sørget for, at sagsøgeren modtog tilbagebetaling på foreløbigt grundlag (mod bankgaranti), eller den kunne have truffet en beslutning inden seks måneder efter, at den havde fået forelagt sagen. Kommissionen valgte imidlertid at forholde sig passiv, og beslutning 83/521 blev følgelig truffet for sent.

For så vidt angår de to sager, som Kommissionen har påberåbt sig til støtte for den opfattelse, at der tilkom den en rimelig frist til at træffe afgørelse, har sagsøgeren anført, at den frist, som Domstolen fandt »rimelig« i sagen di Pillo mod Kommissionen (de forenede sager 10 og 47/72, Sml. 1973, s. 763), var syv uger, mens Domstolen i sagen Lorenz mod Forbundsrepublikken Tyskland (sag 120/73, Sml. 1973, s. 1471) anerkendte en frist på to måneder, svarende til den frist, der gælder i henhold til artiklerne 173 og 175, for så vidt angår bestemmelsen af det tidspunkt, hvorefter Kommissionens handlepligt aktualiseres. Sagsøgeren har endvidere anført, at i ingen af de to nævnte sager indeholdt forordningerne nogen særlig fristbestemmelse. Inden for rammerne af ordningen vedørende toldfri indførsel af videnskabelige instrumenter har Kommissionen en frist på seks måneder til at træffe afgørelse, og efter udløbet af denne frist anses apparaterne for omfattet af ordningen med toldfritagelse. For så vidt som Kommissionen har anført, at den blot skal handle inden for en rimelig frist, hvor der er tale om en hjemvisning fra Domstolen, har sagsøgeren anført, at seks måneder netop udgør en rimelig frist.

b) *Kommissionen* har anført, at fristen på seks måneder i artikel 7, stk. 7, i forordning (EØF) nr. 2784/79 ikke finder direkte anvendelse i det tilfælde — som fællesskabslovgiver klart ikke har taget i betragtning — at en beslutning er blevet annulleret af Domstolen og skal erstattes af en ny beslutning; denne skal efter Kommissionens opfattelse træffes inden for en rimelig frist. Dette princip om en rimelig frist, der gælder i mangel af en udtrykkelig fristbestemmelse i retsakterne, er blevet knæsat af Domstolen i dommene af 11. december 1973 i sag 120/73, Lorenz mod Forbundsrepublikken Tyskland (Sml. s. 1471, navnlig s. 1481) og af 12. juli 1973 i de forenede sager 10 og 47/72, di Pillo mod Kommissionen (Sml. s. 763, navnlig s. 770).

Den nye beslutning forudsatte en indgående analyse af de grunde, der havde været bestemmende for Domstolens afgørelse, såvel som udførlige konsultationer med eksperter, ikke alene ved Kommissionen, men også i medlemsstaterne. Det var endvidere første gang, at en kommissionsbeslutning inden for dette område var blevet annulleret af Domstolen. Følgelig måtte dommens konsekvenser underkastes en særlig omhyggelig bedømmelse. Kommissionen har endelig anført, at den tid, der faktisk gik — mindre end syv måneder — før beslutningen blev truffet, er af nogenlunde samme længde som den frist på seks måneder, der i henhold til forordningen gælder, når der skal træffes afgørelse vedrørende en ansøgning fra en medlemsstat. Kommissionen har tillige bemærket, at selv om det ikke nævnes i beslutningen, har Belgien efter afsigelsen af Domstolens dom indgivet en ny anmodning til Kommissionen om at iværksætte proce-

duren i henhold til artikel 7 i forordning (EØF) nr. 2784/79. Anmodningen blev fremsat ved skrivelse af 7. april 1983, der blev modtaget af Kommissionen den 12. april. Efter at have forelagt sagen for ekspertgruppen vedtog Kommissionen beslutningen endeligt den 7. oktober 1983, dvs. seks måneder efter tidspunktet for modtagelsen af den nye belgiske anmodning. Også selv om man lægger stævningens fremstilling til grund, ses beslutningen herefter at være vedtaget inden udløbet af fristen i artikel 7, stk. 7, i forordning (EØF) nr. 2784/79.

2. *Realiteten*

I — *Første anbringende: beslutningen tager ikke stilling til omstændigheder, der er relevante for forståelsen af begrebet »videnskabelige instrumenter og apparater«*

a) *Sagsøgeren* har anført, at de afsnit i beslutningen, der omhandler de objektive tekniske specifikationer, såvel som afsnittet om anvendelsen, var mangelfulde, både for så vidt angår de faktiske omstændigheder, som med hensyn til de relevante retlige kriterier. Beslutningen indeholder ikke en korrekt gengivelse af Control Data's anbringender; der foreligger grov og åbenbar vildfarelse, for så vidt angår modargumentationen omkring de tekniske data, der drøftes argumenter, der ikke er fremsat, det undersøges ikke, om apparaterne er bedre egnet til videnskabeligt brug end til almindelig erhvervsmæssig anvendelse, og der argumenteres ud fra irrelevante kriterier (f. eks. om apparaterne var de eneste af deres art, eller hvad konkurrerende udstyr kunne gøre). I det hele hviler argumentationen omkring de tekniske spørgsmål ikke på en uhildet kritisk analyse af alt, hvad Control Data havde fremlagt.

Efter sagsøgerens opfattelse skal spørgsmålet afgøres på grundlag af en samlet bedømmelse af de objektive tekniske specifikationer. Ifølge sagsøgeren har Cyber-datamaterne følgende fysiske kendetegn, der gør dem særligt egnede til videnskabeligt brug til forskel fra erhvervsmæssig anvendelse:

— *Distribueret (multiprocessor) opbygning*

Sagsøgeren har anført, at de omhandlede Cyber-datamater er konstrueret på en måde, der afviger fra næsten alle andre datamater, og at denne struktur gør dem særligt egnede til videnskabelige arbejdsopgaver. Cyber-datamaterne er kendetegnet ved deres centrale behandlingsenhed, hvis eneste funktion er at behandle de data, der findes i hukommelsen. Den centrale behandlingsenhed er skærmet mod afbrydelser udefra, den har ingen input / output-funktion og er simpelt hen en kolossal regnemaskine. Input / output-funktionerne varetages af ydre processorer. Der findes adskillige datamater, der har en flerhed af input / output-processorer. Sagsøgeren har anført, at Cyber-datamaterne ikke adskiller sig fra andre datamater, fordi de har en flerhed af processorer — dette er ikke udsædvanligt — men fordi de har en central processor, der er isoleret fra omverdenen, og som alene udfører taloperationer. Det afgørende strukturelle kendetegn består i, at den centrale processor er aflastet for behandlingen af data, der indgives udefra i »tidstro« modus (ved operationer i tidstro modus behandles data udefra, efterhånden som de registreres: banktransaktioner, flybestillinger, fremstilling igennem flere faser af kemiske stoffer i højt automatiserede fabriksanlæg). De almindelige datamater åbner mulighed for at bryde ind i den centrale processor. Det er en ulempe for den, der arbejder i tidstro modus, såfremt en sådan afbryderfunktion ikke findes, men denne mangel betinger Cyber-datamatens værdi inden for det område, hvor den skiller sig ud,

nemlig vedrørende numeriske beregninger med stor præcision og høj hastighed, eftersom den centrale enheds kapacitet til at foretage sådanne beregninger herved kan udnyttes fuldt ud.

— Orientering mod usædvanligt lange »ord« og præcision

I Cyber-datamaterne er den mindste dataenhed et »ord« på 60 »bits«; ved hjælp af så lange ord er det muligt hurtigt og effektivt at foretage videnskabelige beregninger, eftersom man præcist kan registrere et meget højt og kompliceret tal i en enkelt dataenhed, som derefter kan behandles i en enkelt operation, hvorved man opnår større præcision samt en tidsbesparelse. Derimod vil det kræve længere tid at behandle eller operere med et sådant tal i et system, der er orienteret mod kortere ord, og nøjagtigheden bliver mindre, eftersom det vil være nødvendigt at fordele tallet over en række ord, hvilket er tidkrævende og indebærer et meget stort antal regneoperationer. Gennemførelen af et ikke særligt kompliceret eksperiment ville indebære hundredevis eller tusindevis af ekstra beregningsfaser, kræve længere tid samt have en større fejlmargen som følge af programmets komplicerede karakter og ville kort sagt være en ineffektiv måde at anvende udstyret på. Eftersom de individuelle dataenheder, som brugeren anvender inden for det almindelige anvendelsesområde, kan registreres i enheder, der er langt mindre end 60 bits, udgør Cyber-datamaternes lange ord en alvorlig hæmsko for de brugere, der ikke udfører komplicerede matematiske beregninger.

Sagsøgeren har anført, at kun den af Control Data og et andet selskab — Cray — fremstillede datamattype er orienteret mod særligt lange ord, nemlig 60 bits for Control Data og 64 bits for Cray. Der findes ingen anden datamat, der er udviklet og fremstillet med særligt henblik på behandling af lange ord og de meget store og komplicerede tal, som kan lagres ved hjælp heraf.

— Ikke orienteret mod karakterer

Datamaskiner, der anvendes i erhvervsmæssigt øjemed, registrerer og adresserer normalt data i enheder på 8 bits, de såkaldte »karakterer«. En karakter på 8 bits kan indeholde et tal, et bogstav eller et interpunktionstegn. Eftersom Cyber-datamaterne normalt har korte tegn (6 bits), er den symbolmængde, som de kan gengive, nødvendigvis fire gange mindre end det symbolregister, der er til rådighed i en maskine med karakterer på 8 bits. Endvidere er Cyber 170-750 helt ude af stand til at adressere forskellige karakterer inden for et ord.

— Regning med flydende komma

Som nyfremstillede var Cyber-datamaterne de eneste, der var opbygget omkring en enhed med flydende komma. Sagsøgeren har anført, at for så vidt som Kommissionen har nævnt IBM 704, beviser dette netop, at Control Data-datamaterne faktisk var de eneste, der var opbygget omkring en enhed med flydende komma, og at det er maskinernes konstruktion, der gør dem særligt velegnede til at foretage operationer med flydende komma. Model 704 var efterfølgeren til model 701, der var IBM's første forsøg på at fremstille en datamat til forskerbrug. Den centrale behandlingsenhed i model 701 var ikke udstyret med flydende komma, og operationer med flydende komma måtte derfor udføres via program-

mellet. Dette var både meget upraktisk, tidkrævende og ineffektivt, og derfor blev samme maskinel udbygget med en enhed med flydende komma, og således opstod model 704. I dag udmærker Cyber-datamaterne sig ved at være orienteret mod lange ord i forening med deres anvendelighed til at gennemføre operationer med flydende komma. Selv i dag udgør enheden med flydende komma et ekstratilbehør, for så vidt angår en række datamater inden for det generelle anvendelsesområde, mens det flydende komma indgår som en integreret bestanddel af Cyber-datamaternes struktur.

— *Instruktionssæt tilpasset videnskabelige sprog*

Enhver datamat kan udføre et vist »sæt« eller en bestemt mængde »instruktioner« eller basisordrer og ikke andre. Den mængde interne operationer, som Cyber-datamaterne kan gennemføre, er stærkt begrænset sammenlignet med, hvad der kan ydes af datamaskiner inden for det såkaldte almindelige anvendelsesområde; hovedparten af de mulige instruktioner vedrører beregninger og ikke sammenligning og bearbejdning af karakterer. Denne specialisering afspejler Cyber-datamaternes generelle orientering mod nøjagtige matematiske operationer med høj hastighed og er ingen hæmsko for videnskabsmanden, men nok for den almindelige bruger inden for erhvervsområdet, som har behov for at kunne udføre en række datatransaktioner.

Sagsøgeren bestrider ikke, at selskabets maskinel kan benytte Cobol og andre ikke-videnskabelige sprog, men sagsøgeren bemærker, at maskinerne anvender disse sprog mindre effektivt end datamater beregnet til almindelig erhvervsmæssig anvendelse, samt at sagsøgerens udstyr kan køre det videnskabelige sprog Fortran særlig effektivt.

— *Hastighed*

Cyber-datamaterne har en række specifikationer, der tilsammen gør det muligt at opnå hurtige og præcise resultater af overordentlig komplicerede matematiske og logiske operationer; takket være denne hurtighed kan man gennemføre videnskabelige forskningsopgaver, der indebærer flere millioner regneoperationer.

— *Individuelle funktionelle enheder*

Forskellige afsnit af den centrale behandlingsenhed er specielt udformet med henblik på bestemte matematiske beregninger, hvilket gør Cyber-datamaterne bedre egnet til at opfylde de krav, som videnskabsmænd må stille til beregninger.

Sagsøgeren har endvidere anført, at Kommissionens argumentation i sagen omkring datamaternes egenskaber har taget en helt anden retning end de synspunkter, der fremsættes i beslutning 83/521. Efter sagsøgerens opfattelse er hovedparten af disse argumenter uden enhver retlig relevans, eftersom Kommissionens standpunkt ikke kan anses for bedre underbygget end beslutning 83/521, der er endeligt ugyldig. Sagsøgeren har alligevel fremsat følgende bemærkninger til Kommissionens øvrige argumenter under sagen:

1. *Principiel misforståelse med hensyn til orienteringen mod lange ord*

Et af sagøgerens væsentligste anbringender er, at selskabets datamater (ligesom datamater fremstillet af Cray) er de eneste, der er orienteret mod lange ord, og at datamaternes hele opbygning er indrettet efter denne specifikation. Beslutning 83/521 tager udtrykkeligt afstand fra dette anbringende. Kommissionen har imidlertid i sine indlæg i nærværende sag bekræftet, at dette er et relevant moment, jfr. at det i svarskriftet udtales, at »en ordlænge på 60 bits... givetvis er en særlig egenskab ved Cyber-datamaterne,

der klart viser, at disse datamater er konstrueret med henblik på særdeles nøjagtige talberegninger«. Efter sagsøgerens opfattelse bør beslutningen annulleres allerede på dette grundlag.

2. *Nogle videnskabsmænd kan benytte andre datamater end Cyber*

Sagsøgeren benægter ikke, at der findes videnskabsmænd, hvis behov kan dækkes rimeligt ved hjælp af en minidatamat som f. eks. DEC VAX (den maskine som Kommissionen nævner). Denne er ikke særlig egnet til talmæssig beregning med høj hastighed, men ikke alle forskere har brug for et sådant apparat. Da der er tale om en datamat på 36 bits, kan den imidlertid ikke præstere en grundlæggende præcision på samme niveau som en datamat på 60 bits. Efter sagsøgerens opfattelse vil en maskine på 60 bits altid vise sig mere effektiv i forbindelse med behandlingen af meget store tal end en maskine på 32 eller 16 bits. Ydermere er hukommelsen og datakredsløbene i en lille datamat — netop på grund af dens beskedne størrelse — enklere opbygget og har følgelig en begrænset kapacitet sammenlignet med en Cyber-datamat, hvilket udelukker en række former for sideløbende beregninger. Sagsøgeren anser det for utænkeligt, at Cyber-datamatens præstationer med hensyn til avancerede videnskabelige beregninger skulle kunne »nås uden vanskelighed« af enhver minidatamat.

Det er mellem parterne i sagen uomtvistet, at minidatamater ikke »hovedsagelig er beregnet... til videnskabelig brug«, mens, som Kommissionen har tiltrådt, Cyber-datamaterne er konstrueret med henblik på yderst nøjagtige talberegninger i forskningssammenhæng, ligesom sagsøgeren har anført, at Cyber-datamaterne »hovedsagelig er egnet« inden for dette anvendelsesområde.

Sagsøgeren har anført, at Kommissionen med rette har påpeget, at en datamat kan have andre egenskaber, såsom grafik, der er hjælpemidler for videnskabsmanden; men efter sagsøgerens opfattelse har ingen andre brugere end en videnskabsmand behov for at kunne udføre talberegninger med høj hastighed og stor præcision. Det er det indbyggede udstyr, hvormed sådanne beregninger kan udføres, der er det særlige kendetegn ved de ganske få datamater, der har dette udstyr, fordi de er beregnet til videnskabeligt brug.

Sagsøgeren har bestridt Kommissionens anbringende om, at der nødvendigvis — som en ønskelig computerspecifikation — må kræves et kompilatorprogram. Sagsøgeren har anført, at kompilatoren i virkeligheden er det program, der leveres af fabrikanten, og som bruges til at oversætte brugerens program til konkrete maskinoperationer, som datamaten skal udføre. Alle store datamater har kompilatorprogrammer, ligesom enhver datamat har en central behandlingsenhed.

3. *Sammenligning mellem IBM 3081 og de under sagen omhandlede datamater*

Sagsøgeren har anført, at den omstændighed, at der findes en anden datamat, der er velegnet til videnskabelige beregninger, er uden betydning for spørgsmålet, om Cyber-datamaterne er egnet til videnskabelige beregninger. Ex tuto har sagsøgeren anført, at Kommissionen tager fejl, når den hævder, at IBM 3081 er bedre, når den anvendes til egentlige videnskabelige formål. Sagsøgeren har taget afstand fra den af Kommissionen hævdede opfattelse, hvorefter IBM 3081 er bedre til at udføre operationer i Fortran end Cyber 170-720 og 170-750, og sagsøgeren henviser herved til en udtalelse fra en sagkyndig, Jackson, og afviser på dette grund-

lag den talopstilling, der ligger til grund for sammenligningen med Cyber-datamaterne. Jackson har i sin redegørelse betegnet det som »misforstået«, når man prøver at sammenligne et apparats ydeevne ved at dividere Kilo Whetstones pr. sekund med millioner instruktioner pr. sekund, og Jackson har anført, at IBM selv har taget kategorisk afstand fra en sådan fremgangsmåde. Jackson har endvidere anført, at IBM-datamaterne, som f. eks. model 3081, altid arbejder langt mere effektivt i COBOL (edb-sprog der benyttes i forretningslivet) end i Fortran, mens forholdet altid har været det modsatte for Cyber-datamaterne.

4. *Angivelige ulemper knyttet til de specifikationer, der betinger den videnskabelige anvendelighed*

Sagsøgeren har anført, at en kompilator i virkeligheden er det instrument (anbragt i datamatens »indre« af fabrikanten), hvorved en brugers program oversættes til maskinelle operationer. Kompilatoren installeres en gang for alle af fabrikanten. Brugeren behøver ikke på noget tidspunkt at beskæftige sig med den. Sagsøgeren har til sammenligning nævnt en bil med en meget kompliceret startmotor og anfører, at for så vidt som føreren blot behøver at dreje nøglen for at starte motoren, er tændingsmekanismens komplicerede enkeltheder ham ganske uvedkommende.

Cyber-datamaternes orientering mod tal underbygges af, at de arbejder med karakterer på 6 bits i stedet for de sædvanlige 8 bits. Eftersom Cyber-datamaterne kun omfatter 6 bits, kan datamaterne ikke skelne mellem store og små bogstaver, men ingen videnskabsmand, for hvem det først og fremmest har betydning at nå det rigtige resultat af en kompliceret beregning, bekymrer sig om, hvorvidt datamaterne udskriver »resultat« eller »RESULTAT« foran de afgørende tal. Derimod ville et forsikringsselskab finde det upraktisk, hvis det kun kunne udsende edb-udskrevne skrivelser med store bogstaver.

5. *Materiel og programmel*

Sagsøgeren har bestridt Kommissionens anbringende om, at det er programmellet og ikke materiellet, der gør en datamat anvendelig til videnskabeligt brug. Sagsøgeren har på ny draget en analogi til biler og anført, at førerens dygtighed kan korrigere for, men ikke ændre køretøjets grundlæggende struktur, ligeså lidt som køretøjets egnethed til at udbringe varer eller konkurrere i bilvæddeløb. Sagsøgeren kan vanskeligt se, hvorledes en datamat, hvis materiel er orienteret mod karakterer på 6 bits (og som ikke kan skelne mellem store og små bogstaver, alene har nogle få symboler, osv. ...), og som ikke kan adressere de korte karakterer, der bruges til oplagring af data som f. eks. navne og adresser, og som ikke kan skrive et brev eller udføre andre tekstoperationer, skulle kunne betegnes som »fuldt ud egnet« til erhvervsmæssig anvendelse. Den manglende afbryderfunktion og decimalregnefunktion er andre ulemper for brugere i erhvervslivet, der ønsker at anvende datamater til diverse gængse formål.

6. *Salgslitteratur*

Control Data har anført, at selskabet med beskæmmelse må erkende, at det ikke har opnået synderligt resultat af sine bestræbelser på at overbevise ikke-videnskabelige brugere om, at Cyber-udstyret er egnet til sædvanlige erhvervsmæssige formål. Dette bekræftes af fortegnelsen over brugere, der faktisk er i besiddelse af model 750 eller 720. Control Data har erobret en væsentlig del af markedet for datamater til talbehandling med stor nøjagtighed og høj hastighed, og sådanne datamater bruges i hovedsagen af forskere såvel i den offentlige som i den private sektor.

b) *Kommissionen* har anført, at selv om Cyber-datamaterne har visse egenskaber, der er relevante for præcis numerisk beregning, så er de også generelle datamater, dvs. anvendelige til flere formål. En række specifikationer ved Cyber-datamaterne, som sagsøgeren har betegnet som »videnskabelige«, vedrører blot udstyr til numerisk beregning. Disse specifikationer — navnlig ordlængder og flydende komma — er på ingen måde de eneste — nødvendige eller ønskelige — specifikationer for datamater til videnskabelig eller teknologisk brug. Kompilation, symbolfunktion og grafik er andre ønskelige specifikationer for en datamaskine af denne art.

Kommissionen har bemærket, at Domstolen ikke skal tage stilling til, om Cyber-datamaterne er videnskabelige apparater. Ved afgørelsen af, om sagsøgeren skal gives medhold i sin annullationspåstand, skal Domstolen derimod tage stilling til, om Kommissionen ved beslutningens vedtagelse »har anvendt præcise kriterier, der kan forenes med de gældende fællesskabsregler, og således har taget tilstrækkeligt hensyn til de to datamaters særlige objektive kendetegn« (sag 294/81, Control Data mod Kommissionen, Sml. 1983, s. 911, navnlig s. 933, præmis 31).

Vedrørende de særlige kendetegn, som Cyber-datamaterne hævdes at have, og som angives i beslutningen, har Kommissionen fremsat følgende bemærkninger:

— Materiellets orientering mod ord og præcision

I den fjerde og den femte betragtning til beslutning 83/521/EØF har Kommissionen — nødvendigvis kortfattet — behandlet to forskellige, om end indbyrdes sammenhængende specifikationer, nemlig orientering mod ord samt den præcision, der kan opnås ved hjælp af enheder på 60 bits. Kommissionen anerkender, at Cyber-datamaterne er kendetegnet ved, at deres hardware ikke kan adressere enheder på mindre end 60 bits. Efter Kommissionens mening kan denne vanskelighed overvindes ved anvendelse af egnet software. Om en computer er orienteret mod ord eller ikke, har dernæst ringe betydning for spørgsmålet om præcision. De afgørende faktorer er dimensioneringen af datakredsløbene og de dertil hørende regneenheder. Selv om andre datamater ikke primært er baseret på lange ord, kan deres indre struktur tilpasses således, at den kan anvende datakredsløb til lange ord, når dette kræves. Denne fremgangsmåde er anvendt ved IBM-modellerne 360/370 (orientering mod bits eller karakterer) såvel som ved de modeller, der er udviklet på grundlag af denne serie, f. eks. IBM 3081. Meget højt ydende modeller er som udtryk for selve maskinellets ydeevne udstyret med datakredsløb og regneenheder, der kan sammenlignes med Cyber-datamaternes ord af dobbelt længde.

Orienteringen mod lange ord, kombineret med den manglende tilpasning til karakterer, er væsentlige handicap for anvendelsen af Cyber-datamaterne til videnskabeligt brug. En afgørende funktion inden for dette område er oversættelse af programmer, der anvender et avanceret sprog (f. eks. Fortran), til de elementære instruktioner, som datamaten derefter skal udføre. Dette sker via kompilatoren, der selv er et program, der køres på datamaskinen, når det er nødvendigt i forbindelse med kørslen af et brugerprogram. Under oversættelsen sker der så godt som ingen beregning med flydende komma, eftersom programmet i det væsentlige består i behandling af data, der ikke er udtrykt ved hjælp af tal, som f. eks. behand-

ling af erhvervslivets data. Kompilatorprogrammet oversætter til maskininstruktioner, og nogle af disse instruktioner omfatter halvandet ord.

Kommissionen kan acceptere, at karakterer på 6 bits udgør en alvorlig hæmsko for anvendelsen af Cyber-datamater til behandling af tekster, der indeholder store og små bogstaver, og at brugere inden for erhvervsområdet utvivlsomt efter omstændighederne vil anse dette for en mangel; samme forhold vil imidlertid i visse henseender være et handicap i forbindelse med videnskabelige beregninger. Eksempelvis vanskeliggøres dokumentering eller listning af videnskabelige programmer såvel som præsentation af programmer i den lettest tilgængelige form.

— *Regning med flydende komma*

Kommissionen har anført, at Cyber-datamaterne ikke var de eneste, der var opbygget omkring en enhed med flydende komma, og har som eksempel nævnt, at IBM i 1956 lancerede datamatmodel 704, der havde en enhed med flydende komma. Model 704 var en af de første datamater til erhvervsmæssig anvendelse, der havde hardware med flydende komma. Model 704 blev ikke — modsat det af Control Data anførte — bygget ved at koble en enhed med flydende komma på model 701's hardware. Det er irrelevant at bringe model 701 ind i sagen; denne maskine, der kom frem i 1953, var udstyret med en elektrostatisk intern hukommelse (Williams-rør). Model 704, der blev lanceret omkring tre år senere, var en helt anden datamaskine, der anvendte et magnetisk kernelager, havde et mere omfattende instruktionssæt og var udstyret med indeksregistre. Enheden med flydende komma var en del af konstruktionen og ikke en senere tilføjelse. Kommissionen har endvidere anført, at det flydende komma, der indgår i de moderne Cyber-datamater, indebærer visse ulemper. Cyber-datamaterne anvender en logik ved operationer med flydende komma, der er forskellig fra den, der bruges i næsten alle andre datamater. Denne logik betegnes som prænormalisering, mens andre datamater anvender den traditionelle postnormalisering. En følge heraf er, at numerisk identiske størrelser kan fremtræde forskelligt i maskinen. Der udkræves følgelig omhu ved programmeringen af Cyber-kompilatoren for at forhindre forskellige resultater ved sammenligningen af tal med flydende komma. De resultater, der kan opnås med Cyber's flydende kommaenhed, ligger ikke på et konstant præcisionsniveau. Ved visse beregninger opnås en præcision på 48 bits, mens den ved andre kun er på 47 bits.

— *Individuelle funktionelle enheder*

Kommissionen har bemærket, at sagsøgeren vedrørende de ydre enheder har gjort gældende, »at det ikke hævdes, at det er de ydre enheder, der giver datamaten videnskabelig karakter«. Efter Kommissionens opfattelse er dette netop kernen i sagsøgerens argumentation vedrørende en struktur, hvor behandlingen sker via særskilte enheder.

Kommissionen har i beslutningen gjort gældende, at funktionelle enheder ikke kan betragtes som noget, der er særligt — og alene — påkrævet i forbindelse med videnskabelige beregninger. Denne udtalelse skal på ingen måde forstås som en kritisk bemærkning vedrørende den regnekapacitet, der findes i de særskilte, specialiserede enheder inden for den centrale processor i Cyber 170-750. Kommissionen har med denne bemærkning alene villet understrege, at andre datamater har individuelle funktionelle enheder af forskellig udformning, ved hjælp af hvilke de kan udføre komplicerede operationer med høj hastighed, uden at der nødvendigvis er tale om videnskabelige bereg-

ninger. Som eksempel kan nævnes særlige enheder til foranalyse af instrukser, associative lagre, osv.

— *Instruktionssæt tilpasset videnskabelige sprog*

Kommissionen er enig i, at der næppe kan herske tvivl om, at »Cyber-datamaterne er bedre egnet til at behandle videnskabelige sprog end datamater til erhvervsmæssig anvendelse«; efter Kommissionens opfattelse er det afgørende spørgsmål imidlertid, om det heromhandlede udstyr arbejder særlig effektivt med det videnskabelige sprog Fortran. Ifølge Kommissionen er det materiellet og programmellet i forening, der er bestemmende for, hvor effektivt en datamat kan anvende sproget Fortran. Med henblik på at måle effektiviteten i så henseende har United Kingdom National Physical Laboratory udviklet testprogrammer for Fortran, der bruges til at tilvejebringe en database vedrørende en lang række datamaters præstationer. Efter Kommissionens opfattelse fremgår det af tallene, at mens Cyber-datamaterne kan udføre Fortran-programmer effektivt, er de ikke ekstremt effektive sammenlignet med andre højtydende datamater inden for det generelle anvendelsesområde (f. eks. IBM 3081). Kommissionen har udarbejdet den omhandlede sammenlignende opstilling for på dette grundlag at kunne tilbagevise sagsøgerens anbringende om, at Cyber-datamaterne er særlig effektive til at behandle det videnskabelige sprog Fortran. Kommissionen hævder ikke, at IBM 3081 er »bedre« end Cyber-datamaterne, om end de ydelsestal, der fremgår af opstillingen, synes at give grundlag for en sådan antagelse.

For så vidt angår den kritik af den nævnte metode, der er fremsat i Jackson's udtalelse (bilag til replikken), har Kommissionen for det første bemærket, at for så vidt angår Mips (millioner instruktioner pr. sekund), har Kommissionen ikke i den tekst, der er knyttet til opstillingen, påberåbt sig videnskabelige publikationer, ligesom det anerkendes, at tal udtrykt i Mips ikke er helt nøjagtige. Inden for edb-verdenen anvender man imidlertid stadig tal udtrykt i Mips til at udtrykke processorhastigheder, og sådanne tal giver et rimeligt sammenligningsgrundlag.

Med hensyn til tal udtrykt i KWis (Kilo Whetstone instruktioner pr. sekund) har Kommissionen anført, at disse beregnes med langt højere præcision og følgelig giver nogle størrelser, der i højere grad kan sammenlignes umiddelbart. Den måleteknik for ydelser, der anvender KWis, er dokumentert i en omfattende akademisk litteratur. Den anvendes som grundlag for ydelsesmålinger, der foretages af Det Forenede Kongeriges Central Computer and Telecommunications Agency, der forestår edb-anskaffelser til ministerierne i Det Forenede Kongerige. Kommissionen finder, at Jackson's bemærkninger angående Kilo Whetstone-metoden savner ethvert grundlag. Hans bemærkning om, at »Whetstone-metoden ikke længere anses for et pålideligt udtryk for hastigheden« er uden ethvert holdepunkt. Hvad dernæst angår langsomme maskiner med bufferlager, er det ikke godtgjort, at dette skulle være nok til at øve væsentlig indflydelse på KWis-tallene.

Kommissionen har sammenfattende anført, at selv om man ser bort fra de tal, der er udtrykt i Mips, fremgår det ganske klart af KWis-tallene, at Cyber-datamaterne ikke er ekstremt effektive til at behandle Fortran-programmer sammenlignet med andre højtydende datamater til generelle anvendelsesformål.

— *Distribueret (multiprocessor) opbygning*

Kommissionen har anført, at det forhold, at Cyber-datamaten arbejder i en modus med bundtvis behandling af data — hvilket ubestrideligt begrænser afbrydelserne af den centrale enhed — ikke gør den bedre egnet

for det videnskabelige end for det kommercielle anvendelsesområde. Den nævnte modus var nok på et vist trin af edb-udviklingen den vigtigste modus inden for begge disse områder, men Kommissionen har anført, at et mere moderne system består i, at man kører en flerhed af programmer på datamaten i tidsdelt modus for at kunne køre en hel række programmer samtidig. I dette tilfælde vil den centrale enhed i Cyber-datamaten selvsagt blive afbrudt, når der skiftes fra den ene opgave til den anden, den være sig videnskabelig eller af anden art. Dernæst vil den centrale enhed også blive afbrudt udefra via ydre enheder, der kører i dialogdrift med flere brugere — videnskabsmænd såvel som andre brugere.

Anvendelsen af terminaler i dialogdrift kan betragtes som nødvendig i forbindelse med mange videnskabelige anvendelser, navnlig inden for universiteterne. Den manglende afbryderfunktion på den centrale enhed medfører, at Cyber-datamaterne ikke under disse omstændigheder er lige så effektive til videnskabelig beregning, som de kunne være. Ydermere er præcisionstalberegning med høj hastighed kun én form for »videnskabelig« anvendelse af en datamat; som eksempel på andre anvendelser kan nævnes programudvikling og førstegangsregistrering af data.

— *Materiel og programmel*

Kommissionen har understreget, at sondringen mellem materiel og programmel, navnlig anvendelsesprogrammel, er af grundlæggende betydning i det foreliggende tilfælde. Ifølge Kommissionen har Domstolen forudsætningsvis lagt en sådan sondring til grund i forbindelse med dommen af 17. marts 1983 (sag 294/81, Control Data mod Kommissionen, jfr. ovenfor). Efter Kommissionens opfattelse er det programmellet — og i særdeleshed anvendelsesprogrammellet — der gør det muligt at anvende en datamat til videnskabeligt arbejde. I nærværende sag er der alene ansøgt om toldfri indførsel af materiellet. Med det rette programmel er materiellet ifølge Kommissionen fuldt ud egnet til kommercielle og industrielle anvendelsesformål. Materiellet er således ikke i sig selv mere egnet til videnskabeligt brug end en række andre generelle datamater.

— *Salgsmateriale*

Kommissionen er af den opfattelse, at det materiale, som sagsøgeren selv har udarbejdet, og hvori Cyber-datamaternes forskellige anvendelsesmuligheder beskrives, faktisk skal overbevise potentielle købere om udstyrets »mange forskellige muligheder«. I salgsmaterialet omtales disse muligheder som faktiske egenskaber, ikke som muligheder der forhåbentlig vil vise sig. Alt hvad der anføres i Control Data's reklamemateriale, der fremhæver udstyrets mange anvendelsesmuligheder, modsiger sagsøgerens anbringende om, at Cyber-datamaterne hovedsageligt er konstrueret med henblik på gennemførelsen af videnskabelige arbejdsopgaver.

II — *Andet anbringende: anvendelsen af lignende udstyr i Fællesskabet*

a) *Sagsøgeren* har anført, at Kommissionens undersøgelse af, hvorledes det omhandlede udstyr sædvanlig anvendes i Fællesskabet, ikke tager hensyn til det bevismateriale, der er fremlagt af Control Data; Kommissionen angiver ikke udtrykkeligt, om den omstændighed, at instrumenter og apparater bruges i en højteknologisk virksomhed, taler for eller imod at tillægge dem videnskabelig karakter; Kommissionens fremstilling af de faktiske omstændigheder vedrørende anvendelsen af de to datamater i de frie universiteter er ukorrekt (kun den ene datamat blev

anvendt til administrative formål) og urimelig (denne anvendelse var af ringe omfang og var bragt til ophør). Efter Kommissionens opfattelse gør det i teknisk henseende ingen forskel, om datamaterne anvendes af et universitet eller i en virksomhed, der driver højteknologisk forskning i profitøjemed. Efter sagsøgerens opfattelse bliver en fortolkning af udtrykket »videnskabelige formål« i forordning nr. 2784/79 alene nødvendig, såfremt et apparat, der er importeret af et universitet, ikke fremtræder som klart egnet til videnskabelig forskning. Sagsøgeren har endvidere anført, at Kommissionen synes at indtage det standpunkt, at toldfri import kun kan komme på tale, såfremt flertallet af ejerne af et givet apparatur er universiteter. Dette kan ikke udledes af forordningsbestemmelserne, der angiver en række hensyn, der (med undtagelse af hensynet til afgiftsprovenu) taler imod en sådan fortolkning.

b) *Kommissionen* fortolker udtrykket »videnskabelige formål« som sigtende til »erhvervelse af viden i almen interesse«. Denne meget generelle definition præciseres i artikel 5 i forordning (EØF) nr. 2784/79 i relation til ordningen for toldfri indførsel, idet bestemmelsen opstiller en sondring mellem »videnskabelig« og »industriel« eller »erhvervsmæssig« brug. Kommissionen gør ikke gældende, at anvendelse i profitøjemed nødvendigvis må føre til at frakende et instrument videnskabelig karakter; men anvendes instrumentet i en industri- eller handelsvirksomhed, hvis hovedformål er profit, og ikke erhvervelse af viden i almen interesse, må instrumentet underkastes en særlig kritisk undersøgelse, før det kan tillægges »videnskabelig« karakter. Kommissionens konstateringer vedrørende anvendelsen af Cyber-datamaterne i Fællesskabet bygger på oplysninger, som den har modtaget fra diverse myndigheder i medlemsstaterne. På grundlag af den oversigt, som sagsøgeren selv har udarbejdet, er Kommissionen kommet til det resultat, at af de 13 Cyber 750-datamater og af de 33 Cyber 720-datamater, der er i drift i Fællesskabet, anvendes kun 5, henholdsvis 14 i videnskabeligt øjemed. Heraf følger efter Kommissionens opfattelse, at den nævnte oversigt (der hidrører fra sagsøgeren selv) bekræfter Kommissionens formening om, at Cyber-datamaterne på tidspunktet for beslutningen ikke hovedsagelig blev anvendt til videnskabelige formål i Fællesskabet. Kommissionen bestrider ikke, at Cyber-datamaterne hører til en gruppe meget højtydende datamater, der er kommet på markedet inden for de seneste år for at tilgodese behovene inden for en særlig kundekreds. Kommissionen har anført, at denne kundekreds nok omfatter forskere, der arbejder med komplicerede matematiske formler, men den omfatter ligeledes meteorologer, militære sagkyndige samt olieselskaber, der alle anvender datamaterne til opgaver, der ikke med nogen ret kan betegnes som »videnskabelige«.

T. F. O'Higgins
Refererende dommer